

University of Groningen

Op één uitzondering na. Volledige mededinging in de Europese informatiemaatschappij
Nihoul, P.L.G.

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2002

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Nihoul, P. L. G. (2002). *Op één uitzondering na. Volledige mededinging in de Europese informatiemaatschappij*. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Op één uitzondering na. Volledige mededinging in de Europese informatiemaatschappij

ADRES

Mijnheer de Voorzitter van het college van bestuur
Mijnheer de Rector Magnificus
Mijnheer de Decaan van de faculteit der rechtsgeleerdheid
Hooggeleerde Gormley, Geachte Laurence

Waarde collega's
van Nederland
en van het buitenland

Geachte gasten

die de reis naar het Noorden
Hebben gemaakt

Baret af

CONCURRENTIE OVERAL

Zoals veel mensen

Hebben wij juristen het gevoel dat ons vak wat **bijzonder** is,
En dus anders dan de andere georganiseerd moet worden

Wij juristen

Of tenminste wij juristen Die werkzaam zijn Op het gebied van mededingingsrecht
zijn er bijvoorbeeld van overtuigd
dat de markten ideaal altijd georganiseerd zouden moeten worden
Op een concurrentiele basis.

verschillende deelnemers
die onderworpen zijn aan de keuze van de consument

alle activiteiten, op alle markten, in alle sectoren
- Op een uitzondering na.

OP EEN UITZONDERING NA - 1

Activiteiten van juristen

Door “op een uitzondering na” te zeggen

Verwijs ik naar een arrest

recentelijk uitgesproken door het Hof van justitie van de Europese gemeenschappen

In deze zaak (zaal wouters)

ging het om een beslissing van de orden der advocaten Rotterdam en Amsterdam

die hun leden verbood

een samenwerking aan te gaan met accountants of fiscale adviseurs

Officieel was deze maatregel gerechtvaardigd door het verschil in de regimes

Die van toepassing zijn op de verschillende beroepen.

Maar onofficieel was de door de orden der advocaten opgelegde maatregel

een goede manier

om accountants en fiscale adviseurs ver van onze juridische activiteiten te houden

om dus de potentiële concurrentie van deze andere beroepen af te haken

er zijn daar veel commentaren over geschreven

OP EEN UITZONDERING NA – 2

Activiteiten van de overheid

Dir “op een uitzondering na” te zeggen
verwijs ik ook
niet naar gewone juristen of advocaten, om het zo maar te zeggen
Maar naar een bepaalde soort juristen
Die nog belangrijker zijn
Want ze staan dicht bij de aard van het recht :
Degene die voor de overheid weken

De overheid – de overheden zou ik moeten zeggen –
blijkt graag en met veel plezier concurrentie overall te introduceren
Zonder blijkbaar het idee te hebben
dat het mogelijk en misschien wensbaar zou kunnen zijn
Om zijn eigen diensten aan de concurrentie te onderwerpen

Dit idee zal ik nu verder bestuderen
Aan de hand van de hervorming
Die recentelijk plaats heeft gevonden
in de Europese informatie maatschappij
meer bepaald op de telecommunicatie markten.

LIBERALISERING

monopolie

Zoals wij weten

Waren de activiteiten voor deze sector

Tot voor kort

aan een onderneming, of zelfs een administratief departement,

per Lid Staat

toevertrouwd, en in feite voorbehouden

liberaliseringrichtlijnen

Zoals wij ook allemaal weten

Is deze situatie in 10 jaar helemaal veranderd

met het aannemen, door de Commissie,

van een aantal richtlijnen

die concurrentie op deze markten hebben geïntroduceerd

(de zogenaamde liberaliseringrichtlijnen)

institutionele gevolgen

Het aannemen van deze richtlijnen
is een belangrijke ontwikkeling

Niet alleen hebben daar de regels door veranderd
Maar ook het evenwicht tussen verschillende nationale en Europese instanties

Lid Staten - Commissie

Tot dan toe waren de Lid Staten bevoegd
Om de verlening op hun grondgebied
van de diensten van algemeen belang,
de zogenaamde openbare diensten

Deze verdeling der bevoegdheden is ter zijde gelegd
Tenminste in de telecommunicatie
Door de door de Commissie vastgestelde richtlijnen
Die precies de verlening van de telecommunicatie als dienst van openbaar belang
Beoogt te organiseren

Raad - Commissie

Binnen de Europese rechtsorde

Waren de bevoegdheden op een dergelijke manier verdeelt

In de context van het mededingingsbeleid

- De wetgevende bevoegdheid behoorde tot de raad van ministers

Dus de bevoegdheid om regels met algemene strekking vast te stellen

- De toepassingsbevoegdheid behoorde tot de Commissie

Dus de bevoegdheid om

de in het Verdrag vastgestelde regels

of de door de Raad vastgesteld regels,

in specifieke en concrete zaken toe te passen

[- Verder had de Commissie nog een initiatiefrecht
 Waardoor zij aan de Raad ontwerpen kon voorleggen
 Om aan verschillende problemen het hoofd te bieden.

Deze bevoegdheid bleef toch tot de voorbereiding beperkt :
 Het aannemen van de regels behoorde zoals eerder gezegd
 Tot de Raad van ministers

Deze verdeling der bevoegdheden in de context van de mededinging
 stemt grotendeels over met het algemene machtsevenwicht in de Europese unie
 wat de raad en de commissie betreft.

De plaats van het Europese Parlement zou ook besproken moeten worden
 In de context van de mededinging,

Maar over deze verschillende onderwerpen kan ik vandaag helaas weinig vertellen]

De richtlijnen

Dit institutioneel evenwicht is
met de liberaliseringrichtlijnen
totaal veranderd

Deze richtlijnen zijn door de Commissie vastgesteld

Echter, zijn ze regels

Die gehele markten beoogden te reguleren

Die dus een algemene aard hebben

Die in de uitoefening van een regelgevende bevoegdheid zijn vast gesteld

De soort bevoegdheid die normaal gesproken tot de Raad behoorde !

REACTIE VAN DE LIDSTATEN

Reactie van de Lid Staten

De Lid Staten bleven niet zonder reactie

Eerst stelden ze een beroep in

Bij het Hof van justitie van de Europese Gemeenschappen
Tegen de Europese Commissie

Maar de poging mislukte :
het Hof bevestigde de door de Commissie opgeëiste bevoegdheid.

Er volgde een tweede reactie

Welke de vorm aannam van het aannemen van de een tweede verzameling regels
De zogenaamde “harmonisatie richtlijnen”
Via de instelling die de Staten op europees niveau vertegenwoordigt
- de Raad van de ministers
en met de samenwerking, en daarna de co-beslissing van het Parlement

Daardoor was de bedoeling van de Raad en later ook van het Parlement
maatregelen te nemen
Die een tegenwicht zouden bieden
aan de door de Commissie vastgestelde regels

Twee parallelle verzamelingen regels

Er kwamen dus twee verschillende verzamelingen van regels

Enerzijds, een die door de Commissie was aangenomen

Op basis van de mededingingsregels

Anderzijds, de andere die uit de door de Raad vastgestelde richtlijnen bestond

In het kader van de zogenaamde Harmonisatie

twee parallelle regulerende verzamelingen

Die dezelfde voorwerpen regelden

Met zodoende een risico – dat zich af en toe realiseerde
van tegenspraak tussen beide

OP NATIONAAL NIVEAU

Nationale gevolgen

Deze medebestaan, cohabitatie heeft zich niet tot het Europees niveau beperkt
Zij heeft gevolgen gehad op nationaal vlak

De regels die zijn aangenomen op europees niveau
moesten uiteraard op nationaal niveau worden uitgevoerd

Om dit te doen

Werd van de Lidstaten verwacht dat zij

In hun nationale **rechtsorde**

De Europese regels zouden omzetten

En daardoor een, of beter gezegd twee,

verzamelingen van nationale regels aannemen

een die de regels van de Commissie ten uitvoer zou leggen

en een tweede met betrekking tot de door de Raad vastgesteld regels

Organen

Ook van de Lid Staten werd verwacht

Dat zij organen zouden instellen

Die op de relevante markten toezicht zouden uitoefenen

- een nationale mededingingsautoriteit

die belast zou zijn

met de toepassing van het mededingingsbeleid

inclusief de door de Commissie vastgestelde richtlijnen

op de telecommunicatie markten

de NMA

- en een nationale toezichthouder

Belast met de toepassing van de harmonisatieregels

Dat betekent : de regels die vastgesteld werden door Raad

(met het Parlement)

de OPTA

interpretatie

Hoe kunnen wij dit allemaal interpreteren ?

Laat ons de belangrijke stappen van deze ontwikkeling herinneren

1. Bepaalde activiteiten waren door de Staten georganiseerd (openbare diensten, telecommunicatie)
2. Op een bepaald moment heeft de Commissie besloten
Haar bevoegdheid uit te breiden
3. Dit voornemen heeft ze tot daden verwerkt
Door richtlijnen aan te nemen
Die de markten voor telecommunicatie op een volledige andere basis hebben georganiseerd
4. Dat heeft naar een, of beter gezegd verscheidene, conflicten geleiden
 - een conflict tussen de Commissie en de Lid Staten
 - dan een conflict tussen de Commissie en de Raad van ministers
 - en dan potentieel tenminste naar conflicten op nationaal niveau tussen de organen die zijn opgericht om de twee parallelle verzamelingen regels toe te passen

Uit deze verschillende stappen

Kan een conclusie getrokken worden :

Een concurrentie heeft plaats gevonden

tussen de Commissie en de Lid Staten, of de Raad

Deze concurrentie had als inzet

De bevoegdheid, of de macht,

Om bepaalde markten (de markten voor de Europese telecommunicatie)

Te organiseren

TIJD VOOR EEN UITLEG

Institutionele concurrentie

Et is heel veel nadruk gelegd op de economische veranderingen
Naar aanleiding van de hervorming in de telecommunicatie

Echter, de liberalisering heeft ook een institutionele kant gehad

In dat verband moeten wij constateren dat
De hervorming concurrentie heeft opgelegd
Niet alleen aan ondernemingen
Maar ook aan overheden

Nieuw fenomeen ?

Is dat een nieuw fenomeen ?

Volgens mij niet

Regelgevende concurrentie bestaat

Volgens mij

Vanaf het moment dat organen/instanties gecreëerd zijn geweest

Om regels vast te stellen

Een typisch voorbeeld

Kan gevonden worden in de manier waarop

Lid Staten af en toe concurreren

Om ondernemingen of economische actoren

Naar zich toe te trekken

In internationale situaties

Stel dat je, als Nederlands bedrijf, een contract wil afsluiten
Met een onderneming van een andere Lid Staat
Voor de bezorging van goederen in een derde Lid Staat

Hoe gaat je je situatie structureren
Vanuit een juridisch standpunt ?

Wat je gaat doen is proberen je situatie ken aan te knopen
aan de regels die de gunstigste zijn voor jou
en dus voor de toepassing kiezen van de rechtsorde die het best voor jou lijkt te zijn

daardoor vindt er dus een soort concurrentie plaats

Jij, als onderneming, kan pogen je situatie te structureren
Om deze situatie te onderwerpen aan de rechtsorde die de gunstigste is
- De zogenaamde Forum shopping

tengevolge gaan de Lid Staten hun regels aanpassen
zodat dat jouw rechtsorde gekozen wordt
door de onderneming
- de zogenaamde concurrentie tussen rechtsorde

Elektronische communicatie

Het gaat niet zo anders

Voor de concurrentie die plaats heft gevonden
in de Europese informatie maatschappij
tussen de verschillende instellingen die bij betrokken waren

In beide gevallen

- de internationale situatie aan de ene kant
en de hervorming der telecommunicatie

zijn er overheden

Die concurrentie aangaan

Om vermogens naar zich toe te trekken

In beide gevallen

Proberen ondernemingen en particulieren

Om gebruik te maken van het gunstigste rechtsorde

Als ze een keuze worden aangeboden

Tussen verschillende organen

Die bevoegd zijn om verschillende rechtsregels toe te passen

Institutionele interpretatie

Hoe kunnen we dit allemaal verklaren?

Het kernidee, volgens mij, is dat overheden, net als gewone/private ondernemingen, hun invloedssfeer trachten uit te breiden.

Daar zijn ze voor bereid,
Om een groot deel, af en toe het grootste deel,
van hun energie, en hun vermogens, aan dit doeleinde
te besteden

Ondernemingen

Kijk naar wat ondernemingen doen

Ze voeren bepaalde activiteiten uit

Bijv. Amazon: het verkopen van boeken

Ten grondslag aan deze activiteit ligt een patroon

Dat wij in wiskunde termen

een “functie” zouden kunnen noemen

In dit geval, dienen als een bemiddelaar tussen verkoper en koper

De beste manier voor een bedrijf

Om zich uit te breiden

Is om deze functie – bemiddelen in dit geval -

toe te passen op nieuwe markten, of activiteiten

Oftewel de functie van bemiddelaar toe te passen op nieuwe voorwerpen

Bv de verkoop van cd's, reizen, enzovoorts te starten

Overheden zijn hieraan gelijk

Ze hebben ook een activiteit:

In het algemeen het opstellen van regels

*De toezicht op de mensen die deze regels moeten nakomen
en het straffen van de overtreders*

Een dergelijke overheid denkt er ook aan

zijn activiteiten uit te breiden

goed manier, waarschijnlijk de enige manier
om meer personeel, meer middelen te krijgen
en meer belangstelling te wekken in de ogen van de anderen

Om dit resultaat te verkrijgen

Zijn er verschillende middelen beschikbaar

Een van hen is :

je **werkterrein** uitbreiden

door je onderliggende functie op nieuwe markten toe te passen

Het is dat tweede scenario dat zich hier heeft voorgedaan

De Commissie heeft haar invloedssfeer uitgebreid

Door het mededingingsbeleid

warvoor ze verantwoordelijk was

op nieuwe sectoren,

namelijk de telecom sector

toe te passen

TOEKOMST

Wat kondigt dit allemaal aan, voor de toekomst ?

Kunnen wij een voorspelling wagen
Op basis van onze uitvindingen
Over wat wij kunnen verwachten
Voor de organisatie van de publieke sector
En de relaties tussen overheden ?

Overheden concurreren met elkaar,
zoals ondernemingen
hebben wij opgemerkt

Kunnen we een situatie voorzien waarin
Dit soort regulerende concurrentie
verdergaand zou zijn georganiseerd?

Dit debat wil ik niet stellen in termen van “zouden wij moeten”
zouden wij de overheden op zo’n manier moeten organiseren?

De vraag is eerder, in wetenschappelijke termen :
Kondigt de concurrentie tussen overheden in telecommunicatie
een zekere wijziging aan
in de institutionele structuur

Oftewel in de wijze waarop de overheden zijn ingericht en georganiseerd
in de samenleving van tegenwoordig?

Om dit anders te formuleren :
Zijn we op weg naar een situatie waarin
autoriteiten op een systematische basis
met elkaar in de toekomst gaan concurreren ?

Onmiddellijk kan ik aan twee moeilijkheden denken
Als wij dit soort systeem ten uitvoer
Pogen te leggen

EERSTE MOEILIKHEID

Kijk naar de ondernemingen

Ze passen hun aanbod aan, om consumenten tevreden te stellen

Kunnen overheden zich op dezelfde manier gedragen ?

In het bijzonder

kunnen zij regelgeving aanpassen

aan de wensen van klanten, in feite de ondernemingen?

Antwoord

Op het eerste gezicht lijkt het een beetje moeilijk

Overheden moeten publieke doeleinden nastreven

Aanpassing aan de wensen van ondernemers blijkt hier moeilijk mee te verenigen?

Toch vraag ik me af

Of deze moeilijkheid niet overkomen kan worden

Door een systeem op te stellen

Dat dicht bij zou zijn

Van wat gebruikt wordt op het gebied van de universele dienstverlening

Oplossing

- In dit systeem worden doelstellingen vastgelegd
waaraan instanties/overheden moeten voldoen

- De overheden zouden concurreren tegen elkaar
Om deze doeleinde te verwezenlijken

- Degene die het meest lijkt te beantwoorden aan de te bereiken doeleinden
Zou als overheid gekozen worden

TWEEDE MOEILIKHEID

*“Zou het systeem voorspelbaar zijn
als wij een omgeving opstellen
waarin overheden/instanties tegen elkaar concurreren ?”*

Probleem

Ondernemingen moeten van tevoren moeten kunnen bepalen
welke regels van toepassing zijn op hun gedrag

Dat is slechts mogelijk

Als er maar een oplossing
kan worden aangenomen
om een moeilijkheid op te lossen

Echter deze verplichte eenheid lijkt niet mogelijk te verkrijgen
Als ondernemingen een keuze worden aangeboden
Tussen verschillende toezichthouders
Die verschillende verzamelingen regels moeten toepassen
En die af en toe tegenstrijdige uitspraken kunnen doen

EENHEID

Hoe zouden wij dit probleem kunnen aanpakken ?

In het rechtssysteem

In het rechtssysteem speelt eenheid een belangrijke rol

De rechtszekerheid, die de consequentie is van eenheid,

Vergt in principe

Dat er maar een oplossing van toepassing kan zijn

Op elk probleem

Anders weten de adressanten niet

Welke regels zij moeten respecteren

En gedragen ze zich zonder deze regels te respecteren

In de samenleving

In de samenleving is eenheid ook belangrijk

Heel lang hebben wij eenheid gekend

In ons leven

Elke persoon had één religie

Een partner voor het hele leven

Één moeder, één vader

Elke persoon had één politieke partij

niet meer dan een

noch gelijktijdig noch achtereenvolgens

Eenheid was dus overal

In de afwezigheid van eenheid

Hadden de mensen, het gevoel dat de samenleving

En misschien wel hun eigen leven

Aan samenhang zou ontbreken.

Tegenwoordig

Tegenwoordig wordt toch eenheid geleidelijk verruild
door pluraliteit

Monopolies worden door mededinging vervangen

Iedereen pakt hier en daar aspecten van verschillende religies op

Mensen hebben in hun leven verschillende partners

– wat niet betekent dat monogamie ter discussie wordt gesteld

Of dat ik de bedoeling heb verscheidene partners te hebben in mijn eigen leven

Mannen en vrouwen hebben verschillende families

Ze behoren niet meer tot één unieke politieke partij,

maar maken voor zichzelf hun eigen politieke agenda

beoordeling ?

Is dat goed of niet ?

Ik denk dat het aan mij niet ligt

Om daar een oordeel over te spreken

Wat mijn taak is,

In deze wetenschappelijke context,

Is :

(1) de evolutie vast te stellen

(2) en aan de hand hiervan, proberen in te zien

wat conclusies getrokken moeten worden

voor de organisatie van de rechtsorde

Wat dat betreft luidt de vraag volgens mij als volgt

Gezien de verandering die wij in de samenleving constateren

De steeds minder belangrijke rol die aan eenheid wordt toevertrouwd

Wordt het niet tijd

Om onze institutionele structuur

In overeenstemming met dit pluraliteitfenomeen
aan te passen ?

Zullen wij in de toekomst een systeem verzinnen waardoor

Ondernemingen en particulieren

Zich tot verschillende overheden kunnen wenden,

Verschillende overheden die verantwoordelijk zouden zijn

Voor verschillende rechtsverzamelingen

En die tegen elkaar zouden concurreren

Om door deze particulieren en ondernemingen gekozen te worden ?

INFORMATIEMAATSCHAPPIJ

Informatie maatschappij

Op deze weg heeft de informatie maatschappij
Heel wat bij te dragen

Enerzijds, kunnen wij
Met de nieuwe technologieën
informatie/gegevens makkelijker en beter behandelen

Daardoor kunnen wij voorzieningen opstellen
– regelgevende voorzieningen-
die complexer zijn

Anderzijds, leven wij nu
In een kennis maatschappij
waar iedereen potentieel toegang krijgt, of zou moeten krijgen,
Tot opleiding en kennis
Om zich een eigen oordeel te kunnen maken
Over de mogelijkheden die open staan

Met deze twee kenmerken
Richten wij ons steeds meer naar een samenleving
Waar een essentiële plaats aan keuze wordt gegeven

producten

Kijk wat er met producten gebeurt

Vroeger hadden wij maar een regelgevende regime

Dat van toepassing op alle soorten groenten, vlees, of vruchten.

Eenheid

Dit systeem bestaat nog steeds in een zekere zin

Maar de evolutie gaat meer in de richting van

verschillende juridische regimes op te stellen

waaronder ondernemingen en particulieren kunnen kiezen

op basis van hun eigen preferenties

- is de prijs voor jou het belangrijkste factor ?

Dan kunt je een product kiezen

Die vervaardigt is

In overeenstemming met regels

Die relatief weinig aandacht hechten aan

kwaliteit of veiligheid

- is veiligheid, en kwaliteit, essentieel voor jou?

Dan kies je voor een product, en hierdoor, voor een verzameling regels

Die meer nadruk leggen op deze aspecten

Rechtssysteem

Mijn vraag is :

Met de concurrentie die wij in de telecommunicatie sector constateren
Gaan wij niet naar een systeem waarin
geleidelijk een keuze
systematisch wordt aangeboden
tussen rechtsregels
aan de ondernemingen en de consumenten ?

In dit systeem zouden er verschillende verzamelingen regels bestaan

Alsmede verschillende overheden om deze regels toe te passen

- *zoals nu het geval is met de Nma en de Opta*

Informatie zou verstrekt kunnen worden

over de rechtsregimes die beschikbaar zijn

om een bepaald probleem op te lossen

bv de condities die toepasselijk zouden zijn op de toegang tot het netwerk aan een onderneming

De ondernemingen en/of de consumenten zouden dan een keuze kunnen maken

Tussen de overheden en de verzamelingen regels

die hen aangeboden worden

om het meer formeel uit te drukken

zullen wij concurrentie toepassen
over onze juridische diensten
niet alleen in de prive sector (de activiteiten van de advocaten en andere juristen)
maar ook en misschien vooral en in de diensten van de overheden

zullen wij dus officieel erkennen
dat er in de praktijk concurrentie bestaat tussen overheden en instanties
zoals wij het hebben kunnen opmerken in de hervorming die plaats heeft genomen
in de Europese informatie maatschappij

of zullen wij nog onze ogen dicht houden
de concurrentie ontkennen
en steeds beklemtonen dat ons vak anders dan de andere georganiseerd moet blijven
en dus de enige sector blijven waarin geen keuze wordt aangeboden
en geen concurrentie dus wordt ingevoerd

CONCLUSIE

Barret op

Dames en heren, Geachten gasten

Ik heb het gevoel dat het allemaal uiteindelijk om keuze gaat

Mijn gevoel is dat wij nooit bang zouden moeten zijn van :

meer keuze, meer vrijheid te geven aan degene die tegenover ons staan
hoewel dat concurrentie kan inhouden voor de mensen die de keuze aanbieden

Daarom hoop ik dat niemand zich verplicht heeft gevoeld

Om hier naar toe te komen

Ik begrijp het te goed dat alle collega's het heel druk hebben

En dus een keuze moeten maken tussen de verschillende activiteiten en plechtigheden

Die hen aangeboden worden

Wat belangrijk is

Is dat iedereen die een belangstelling heeft voor het vak

En die het Nederlands begrijpt

Wereldwijd

Een kans krijgt om deze ideeën te beluisteren

En om te kunnen reageren

Het internet biedt daar enkele middelen voor

Deze rede gaat met een paar foto's op de web site van de faculteit
gezet worden

Als het om keuze gaat,
Moet ik herinneren dat ik vier jaar geleden
met mijn vrouw Valérie deze universiteit heb gekozen

En ik denk dat deze keuze de beste is geweest in mijn persoonlijke geschiedenis
Los van de beslissing om met mijn vrouw Valerie te trouwen

Toen wist ik niet dat de intuïtie die ik daar had gehad
Zo waardevol voor mij zou zijn

Met Valérie heb ik hier zo veel mensen,
binnen de faculteit, en binnen de universiteit,
Leren kennen
En leren waarderen

Daardoor heb ik ook een land ontdekt
Dat hoewel geografisch zo dicht bij
zo anders is dan mijn land van afkomst

Een natie, Nederland, waar ik me nu zo dicht bij betrokken voel
Te danken aan eigenschappen en waarden die ik nooit elders heb kunnen vinden
En die ik elke dag als bron van inspiratie in mijn leven probeer te gebruiken
- eerlijkheid, directheid, moed, organisatie, samenhang, tolerantie en plezier om samen te zijn.

Voor dat allemaal,

Bedank ik van harte

Alle personen die daar een rol in hebben gespeeld

In mijn aanwezigheid in Groningen

Voor al onze twee decanen die daarbij nauw betrokken zijn geweest – prof. Rimmerman en Prof. de Jong

Zowel als mijn mentor Laurence Gormley

En ieder lid van mijn sectie europees en economisch recht

Aan iedereen wens ik het allerbeste op deze pad waar keuze en concurrentie gepaard gaan

God bless Groningen

Dieu bénisse Groningen !